

Priori-tijd

We hebben dit nummer *Priori-tijd* gedoopt om de eenvoudige reden dat alle bijdragen ofwel handelen over de wijze waarop we onze tijd besteden, ofwel focussen op de prioriteit die (niet) gegeven wordt aan bepaalde thema's of activiteiten. Kenmerkend voor de bijdragen uit dit nummer is bovendien dat ze tijd niet in puur kwantitatieve termen benaderen, maar vooral kijken naar *de wijze waarop* die tijd besteed wordt, dan wel *wanneer* bepaalde activiteiten of thema's precies aan bod komen, kortom, wat wanneer de priori-tijd krijgt.

Henk Roose en Willem Roose bestuderen de geschiedenis van het kunstenveld door te zoeken naar de evolutie van prioritaire thema's in kunsttijdschriften. Het betreft hier een inhoudsanalyse van 15.243 artikels die tussen 1991 en 2015 in twee vooraanstaande kunsttijdschriften verschenen. Indien men een dergelijke analyse zonder hulpmiddelen aanvat, lijkt het resultaat doorgaans op het bureau van ondergetekende: een stort van prioriteiten, weliswaar allemaal netjes op post-its genoteerd. *Topic modeling* blijkt een uitweg te bieden. Het is een techniek die thematische structuren in een tekst opspoort en dus helpt om doorheen een complex bos de bomen te zien. Mensen die zelf geïnteresseerd zijn in systematische inhoudsanalyses vinden in dit artikel een uitstekend aanknopingspunt voor hun eigen onderzoek. Er is inderdaad geen enkele reden waarom de methode die in dit artikel gebruikt wordt, niet toegepast kan worden op pakweg partijprogramma's, beleidsdocumenten enzovoort.

De vergelijking met het bureau van ondergetekende gaat voor meer dan één bijdrage van dit nummer op. Bezorgdheid erover vormde ook de aanleiding voor de studie van Julie Verbeylen en collega's. Zij bestuderen een klassiek thema - arbeidstevredenheid, stress enzovoort - bij een onderbestudeerde groep, namelijk professoren. De analyse van Verbeylen en collega's levert een aantal opvallende resultaten op. Zo vinden ze geen enkel verband tussen het aantal gewerkte uren en de door professoren gerapporteerde werkdruk. Wel doorslaggevend blijkt de mate van autonomie en de ondersteuning van collega's te zijn. De kernboodschap van dit artikel is daarmee eenvoudig en tweeledig: (1) wat er ook gebeurt, blijf af van de autonomie van academici en (2) besef dat de grootste bedreiging van die autonomie niet van buiten de universiteit komt maar van binnen. Of nog: een paar keer per jaar een leuk feest organiseren en het herwaarderen van het gemeenschappelijke koffielokaal zijn waarschijnlijk oneindig veel efficiënter dan die rollercoaster van evaluaties en visitaties.

Tijd en prioriteit zijn natuurlijk nooit ver weg als het gaat over de combinatieproblematiek van arbeid en gezin. Gedurende de afgelopen jaren werden talloze stelsels van deeltijds werken bedacht. Er kan ook steeds meer op atypische momenten gewerkt worden. Die ontwikkelingen genereren in theorie oneindig veel combinaties. Men zou dan verwachten dat er ook steeds beter gecombineerd kan worden. Dat laatste blijkt tegen te vallen. Op basis van tijdsbestedingsdata en een *optimal matching*-procedure gaan Theun Pieter van Tienoven en collega's op zoek naar types werktijden. Hun artikel leest als een lang pleidooi tegen een eenzijdige focus op de *hoeveelheid* tijd en

voor een grotere aandacht voor *wanneer* precies mensen bepaalde zaken doen. In totaal worden twaalf arbeidspatronen geïdentificeerd die verbazend sterk uiteenvallen in ‘mannelijke’ en ‘vrouwelijk’ types. Deeltijdwerk blijkt alleen voor vrouwen een strategie te zijn om betaalde arbeid en gezinsarbeid te combineren en van atypische werktijden is nauwelijks sprake.

Gezinnen staan ook centraal in het artikel van Sofie Beunen en collega’s. De afgelopen twee decennia werd de socialisatiecapaciteit van gezinnen regelmatig in vraag gesteld. De afname van de tijd die ouders met hun kinderen doorbrengen, het toenemend aantal echtscheidingen en vooral de concurrentie van andere socialisatieruimtes zoals media, zouden de intergenerationele overdracht van voorkeuren en praktijken sterk verzwakt hebben. Inmiddels weten we dat ook op dit punt ‘kwanti-tijd’ niet hetzelfde is als ‘kwali-tijd’ en dus verschoof de aandacht terug naar hoe ouders dan precies hun kinderen beïnvloeden. Op basis van een bevraging van jongeren en een van hun ouders onderzoeken Beunen en collega’s tegen die achtergrond hoe ouders de deelname van kinderen aan sociale en culturele activiteiten beïnvloeden. Die invloed blijkt sterk te zijn en vooral te verlopen via het eigen voorbeeldgedrag en iets minder via directe stimulatie. Opvallend is ook dat de invloed van moeders sterker is dan deze van vaders.

Een vorm van cultureel actief zijn, is het lezen van boeken. In theorie geldt het lezen van romans als een van de meest laagdrempelige vormen van cultuurparticipatie. In de praktijk zegt 58% van de Vlamingen tijdens de afgelopen zes maanden geen enkele roman gelezen te hebben. Aangezien aan cultuurdeelname veel gunstige invloeden toegeschreven worden, wensen beleidsmakers te weten waarom mensen niet participeren én hoe participatie kan worden bevorderd. Het verschil tussen wel of niet lezen van een roman kan echter van een geheel andere orde zijn dan het verschil tussen slechts af en toe *versus* regelmatig een roman lezen. Mart Willekens en John Lievens bespreken een methode, het *zero inflated*-regressiemodel, die toelaat beide processen simultaan te modelleren. Een dergelijke methode is bovendien direct bruikbaar voor om het even welke vorm van participatiegedrag.

Gemeenschappelijk aan de bijdragen in dit nummer is inderdaad dat ze gretig gebruikmaken van minder voor de hand liggende onderzoeksmethoden. Dagboekgegevens, *optimal matching*-procedures, *topic models*, *zero inflated*-regressiemodellen: allemaal technieken die niet tot de gereedschapskist van de doorsnee socioloog behoren. Dat geldt ook voor de boeken die Patrick Stouthuysen bespreekt en die beide voortvloeien uit etnografisch onderzoek, zogeheten *community studies*, in Brussel. Door al het kwantitatieve geweld zijn etnografische methoden binnen de Vlaamse sociologie ten onrechte wat naar de achtergrond verdrongen. Stouthuysens bespreking leest als een enthousiast pleidooi om voor de etnografische aanpak wat meer *priori-tijd* te maken.

Wij wensen u veel leesplezier.

Namens de redactie,
Bram Spruyt